

HEKÜL MİLLAS

25.11.2014

ZAMAN GAZETESİ

“Sizinkiler değil, bizimkiler keşfetti” iddiasının dünyada yankı yapmasının nedeni, bunun bir devlet başkanı tarafından söylenmiş olması; yoksa “biz keşfettik” iddiası hem çok eski hem çok yaygın.

İddianın çarpıcı yanları var: Zamanlaması anlamsız; gündemi değiştirmek veya dikkati çekmek olarak görenler oldu. Dünya basınında bu söylemi İslamcılığın bir çıkışı olarak görenler var. Olayı komik veya utandırıcı hissedenleri gördük. Başkaları olayı başka eğilimlerle açıkladılar. Örneğin El Pais gazetesi ilk haberinde (16.11) Başbakan'ın telekinezi (uzaktan etkileme) yöntemiyle öldürüleceğine inananların olduğunu hatırlattı. Benim aklıma takılan ise danışmanların rolü oldu: onlara danışılmıyor mu, yoksa onlar da böyle mi düşünüyor?

Aslında “kim keşfetti” olayı bilim dünyasında “mitoslar nasıl oluşur” kapsamında konuşuluyor. Bu alanda çok ilginç çalışmalar var. Burada birini hatırlatıyorum: R. Fritze'nin *Invented Knowledge* (İcat edilen bilgi), 2009. Yüzlerce mitos Amerika keşfedildikten sonra ortaya çıkmış ve geçmiş yeniden kurgulanmış. Bu mitoslara göre Amerika'yı keşfedenlerden geçilmiyor: Antik Mısırlılar, Fenikeli tüccarlar, gezginci antik Yunanlılar, şehirlerini terk eden Truvalılar, gemileri batmış Romalılar, Budist misyonerleri, Çinli göçmenler, çapulcu Moğollar, ortaçağ Arapları ve pek çok başkaları.

Bu mitoslar ilk Kolomb hayattayken çıkmış ve amaçları bu keşfi değersizleştirmektir. Sözde “meçhul bir rehber” göstermiş Amerika yolunu. Bu pilot Endülüs'ten, Bask veya Portekiz'den olabiliyordu. Bu tür hikâyeler sonraki yüzyıllarda da tekrarlandı ve “zenginleştirildi”. 1558'de Venedikli Nicola Zeno kendi ecdadının Amerika'yı ilk keşfettiğini “kanıtladı”. Fransızlar geri kalmadı; Guillaume de Postel Galyalıların ilk keşfi yaptıklarını açıkladı. İngilizler on altıncı yüzyılda keşfi Wales (Galler) Prensi Madoc'a mal etti. Hatta bu prens 1170'lerde iki kez gidip gelmiş yeni kıtaya. Bu İngiliz iddiaları H. Llwyd, J. Dee, G. Peckham, D. Powel gibi “tarihçiler” tarafından desteklenmişti. Bu tezleri savunan İngilizler bugün de var: Z. Armstrong, R. Deacon, G. Williams. Demek istediğim, olmadık iddiaları savunacak “tarihçi” bulmak her zaman kolay olmuştur. Şunu da atlamayayım: 1666'da M. Jones, Galler dilini konuşan Kızılderilileri de bulmuştu! (Ama bu Galler'i bir daha kimse bulamadı!) Yine de yirminci yüzyılda bazı ABD okul kitaplarında Galler'den olan Kızılderililerden söz edilmiş.

Yer darlığı yüzünden yüzlerce olan özel isimlere yer vermeden öteki iddiaları da kısaca hatırlatayım. İskandinavya gemicilerinin ilk keşfi 1000 yıllarında yaptıkları iddia edildi; tabii İskandinavyalılar tarafından. Yirminci yüzyılda Afrika kökenli Amerikalılar arasında ilk keşfin Batı Afrikalılar tarafından yapıldığı görüşü yaygınlaştı. Bu görüşün iki versiyonu var: Kimilerine göre bu keşif milâttan önce, kimilerine göre ise on üçüncü yüzyılda olmuş. Buna göre ilk postada gelenler Fenikelilerin köleleriymiş. Başka “araştırmacılar” bu gelenlerin Mısırlı veya Mali'li olduklarını “göstermiş”. Bütün bu görüşler sözde bilimsel yöntemlerle kanıtlanmıştır: Kimi zaman eski iskeletlerin kıyaslaması veya bitkilerin yakınlığı ile. Oysa bu görüşlerin sözlü gelenekten, yani efsanelerden oluştuğu gayet açık.

Arkeolog H. Gladwin (bu ismi ekliyorum çünkü uyduruyorum sanabilirsiniz!) 1947 yılında Büyük İskender'in filosunun Pasifik Okyanusu'nu aşarak Amerika yerlilerine medeniyet götürdüğünü savundu. Başkaları (örneğin bir Harvard Üniversitesi profesörü) İsa'dan önce antik Mısırlılar'ın, Fenikelilerin, Lidyalıların ve Yahudilerin Amerika'ya gelip yerleştiklerini savundu.

HAYALÎ GEÇMİŞİN KURGUSU

Başka “araştırmacılar” Amerika yerlilerinin yok olmuş olan Atlantis kıtasından kurtulanların olduğunu savundu. Başkalarına göre ilk gelenler Kartacalılarıymış. Portekizli bir tarihçi tarihi de belirlemiş: M.Ö. 590. Bu alanda çok geniş bir yayın bulunmakta. Bu öykünün bir varyasyonu yine Fenikelilere döner; kimi zaman bu iki terim –Kartaca/Fenike- birbirine karışır. Bazı Yahudiler de kendi milli tezlerini geliştirmekten geri kalmamışlar: Meğerse kutsal kitaplarda sözü edilen “on kayıp kabile” yerli Amerikalılarınmış. Bir İspanyol araştırmacı, Homer’in mitoloji kahramanı Odiseus’un Amerika’ya vardığını da yazabildi. Başkaları Truvalılar ilk gelenlerdir dedi. Burada bir cümle ile sözünü ettiğim her tez için düzinelerle kitap ve yayın olduğunu bir daha hatırlatayım.

On dokuzuncu yüzyılda yarışa Hindistan da katıldı. Başkaları Hintlilerden önce Çinlilerin geldiğini savundu. Çin tezi 2000’li yıllarda ısrarlı bir biçimde yeni yayınlarla savunuldu. Başkaları Sibiryalı Tatarların Berin Boğazi’ndan geçerek yeni kıtaya vardıklarını savundu. Kısacası “ilk kim gitti?” tezlerinin ipliği pazara çıktı. Bu alanda efsaneler o kadar çok ki, bu tezlere ciddiyle el atanı bulmak çok zor. Zaten yukarıda sözünü ettiğim ve bu yazıyı yazmak için kullandığım kitabın altbaşlığı “Uyduruk tarih, yalancı bilim ve sahte dinler”dir. Kitap yalnız Amerika ile ilgili mitoslara değil, Atlantis, sahte dinler gibi başka konuları da ele alıyor. Bu kitabın kısaca demek istediği, dünyamızda sonsuz sayıda ve sözde bilimsel tezlerin bulunduğu.

Olayın Türkiye yanına bakarsak, fıtratında mıdır nedir, bilemeyeceğim ama Türk tarih tezinin “en üstün Türklerdir” görüşünden, şimdi de “en üstün Müslümanlardır” tezine doğru bir kayış görüyorum. Sanırım bu tür görüşlerin iki ayağı var. Biri kimlik ayağı: İnsanlar, üstünde kimliklerini bina ettikleri referansa göre bir kaynağı veya odağı yüceltmeye çalışırlar. İkincisi, güvensizlik duygularıdır; ezik hissediyorlarsa gerçek veya hayalî geçmişlerini üstün göstermeye çalışırlar. Hayalî bir geçmişi kurgulamak ise hiç zor değil; yukarıda gördüğümüz gibi pek çok millet bu oyunda yer almıştır. İsteyen yazılmış ciddi veya saçma metinlere başvurarak istediğini söyleyebiliyor. Asıl mesele, Türk tarih tezi ile olduğu gibi bu kişisel “ihtiyaçların” okullarda okutulan milli dogmalara dönüşmemesi. Daha birini tam atlatmadan ikincisine sarılmak yeni kuşaklara büyük haksızlık olacak.